

2, 140, 167. fgg. 8, 38. जन्मना ब्राह्मणो ज्ञेयः संस्कारैर्द्विज उच्यते । विद्यया याति विप्रत्वं त्रिभिः श्रोत्रिय उच्यते ॥ Cit. beim Schol. zu Çāk. 128. N. 16, 1. 18, 1. R. 1, 1, 34. 96. Suçr. 1, 7, 11. 111, 18. द्विजपतीन् VARĀH. BRH. S. 3, 32. 12, 20. Çāk. 155. — b) Vogel (zuerst als Ei erscheinend) AK. 2, 3, 32. 3, 4, 3, 32. H. 1316. H. an. MED. मृगद्विजान् M. 5, 17. MBH. 3, 2407. 13, 272. 2063. R. 1, 2, 15. 35, 10. 2, 46, 3. 3, 76, 8. Suçr. 1, 12, 15. Çāk. 118. RAGH. 12, 22. VARĀH. BRH. S. 46, 27 (28). 47, 20. BHĀG. P. 3, 21, 41. — c) Zahn (fällt aus und wächst wieder) AK. 3, 4, 3, 32. TRIK. 2, 6, 29. H. 583. H. an. MED. HARIV. 8317. Suçr. 2, 30, 8. BHARTṚ. 1, 12. VARĀH. BRH. S. 66, 3. 68, 6. neutr. BHĀG. P. 2, 1, 31. मुद्विजस्मित 4, 21, 15. मुद्विजा adj. 3, 20, 30. मुद्विजानना MBH. 3, 2465. — d) Koriander (तुम्बुरु) RĪGĀN. im ÇKDR. — 2) f. झा a) eine best. wohlriechende Pflanze, = रेणुका AK. 2, 4, 4, 8. H. an. MED. — b) Clerodendrum Siphonanthus R. Br. (भागो) H. an. MED. — c) Weihrauch (पालङ्की) ÇABDĀK. im ÇKDR. — Vgl. द्विजा.

द्विजकुत्सित (द्विज + कु^०) m. der von den Brahmanen verachtete (Baum), Cordia latifolia und Myxa (स्यम्पातक) RĪGĀN. und ÇABDĀK. im ÇKDR.

द्विजकेतु (द्विज + केतु) m. eine Art Citrone NIGH. PR.

द्विजच्छत्र (द्विज + छ^०) n. N. pr. einer Localität Verz. d. Oxf. H. 100, a, ult.

द्विजनेत्र (द्विज + ने^०) m. N. pr. eines Brahmanen Verz. d. Oxf. H. 28, a, 8.

द्विजत्व (von द्विज) n. der Stand des Brahmanen RĪGĀ-TAR. 4, 105. BHĀG. P. 7, 7, 51.

द्विजदास (द्विज + दास) m. ein Slave der drei oberen Kasten, ein Çûdra RĪGĀN. im ÇKDR.

द्विजन्मन् (द्वि + जन्^०) 1) adj. doppelte Geburt, — Geburtsstätte, — Beschaffenheit habend: Agni RV. 1, 60, 1. 140, 2. 149, 4. 5. Götter 6.50, 2. — 2) m. a) ein Mitglied der drei oberen Kasten, insbes. ein Brahman TRIK. 3, 3, 109. 242. H. 812. an. 3, 383. MED. n. 184. M. 2, 26. 165. 3, 282. 5, 92. 8, 410. 9, 156. 10, 14. 99. 11, 120. JĀGĀN. 1, 106. MBH. 4, 2372. KUMĀRAS. 5, 51. AK. 2, 10, 2. 3, 3, 34. KATHĪS. 24, 74. RĪGĀ-TAR. 4, 105. — b) Vogel ÇABDĀK. im ÇKDR. — c) Zahn TRIK. 3, 3, 242. H. an. MED. ÇABDĀK. — Vgl. द्विज. द्विजाति.

द्विजपति (द्विज + पति) m. der Fürst der Zweimalgeborenen (der Brahmanen?), der Mond TRIK. 1, 1, 86. H. 104. Vgl. द्विजानामोषधीनां च सोमे राज्ये ऽभ्यषेचयत् HARIV. 12491. Nach F. E. HALL in Journ. of the Amer. Or. S. 7, 38 der Fürst unter den Zweimalgeborenen, so dass der Mond selbst ein द्विज wäre; wie dieser Gelehrte sagt, gilt das Hervortreten des Mondes aus dem Auge Atri's für die erste Geburt, aus dem Milchmeere — für die zweite. — Vgl. द्विजराज, द्विजेश, द्विजेश्वर.

द्विजप्रया (द्विज Vogel + प्रया) f. eine Vertiefung um die Wurzel eines Baumes, in welche das für den Baum bestimmte Wasser gegossen wird, TRIK. 1, 2, 29.

द्विजप्रिया (द्विज + प्रिया) f. die den Brahmanen liebe Pflanze, die Soma-Pflanze RĪGĀN. im ÇKDR.

द्विजबन्धु (द्विज + बन्धु) m. ein nicht geweihtes Mitglied der drei oberen Kasten, der nur den Namen eines द्विज trägt, der That nach es aber nicht

ist: स्त्रीशूद्रद्विजबन्धूनां त्रयी न श्रुतिगोचरा ÇKDR. (इति स्मृतिः). — Vgl. तत्रबन्धु.

द्विजब्रुव (द्विज + ब्रुव) adj. nur durch die Geburt (aber nicht durch Studium u. s. w.) Ansprüche auf den Namen eines Brahmanen habend H. 855.

द्विजमल्ल (द्विज + म^०) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. B. H. No. 493.

द्विजमुख्य (द्विज + मुख^०) m. der Vorzüglichste unter den Zweimalgeborenen, ein Brahman MBH. 3, 7279.

द्विजराज (द्विज + राज) m. 1) der Mond AK. 1, 1, 3, 16. H. an. 4, 55. MED. 6. 33. कृत्तस्य च पाञ्चजन्यं महार्कमेतद्विजराजवर्णम् MBH. 8, 3855. RAGH. 5, 23. KĀURAP. 30. Vgl. द्विजपति, द्विजेश, द्विजेश्वर. — 2) der König der Vögel, Bein. Garuḍa's H. an. MED. — 3) der König der (zweimal geborenen) Schlangen, Bein. Ananta's MED. — 4) (als Synonym von Mond; vgl. AK. 2, 6, 3, 32. H. 643, Schol.) Kampfer ÇKDR. WILS.

द्विजरथ (द्विज + रथ) m. der Stier unter den Zweimalgeborenen, ein Brahman MBH. 3, 6073.

द्विजलिङ्गिन् (द्विज + लिङ्ग) 1) adj. die äusseren Zeichen eines Brahmanen tragend: शूद्राः M. 9, 224. — 2) m. ein Kshatrija TRIK. 2, 8, 1.

द्विजवर (द्विज + वर) m. der Beste unter den Zweimalgeborenen, ein Brahman KATHĪS. 23. 254.

द्विजवाहन (द्विज + वा^०) adj. der sich eines Vogels (Garuḍa's) als Vehikels bedient, Bein. Kṛṣṇa's HARIV. 3982.

द्विजव्रण (द्विज + व्रण) m. Zahngeschwür, Zahngeschwulst (दत्तार्बुद) RĪGĀN. im ÇKDR.

द्विजशस (द्विज + शस) m. die von den Brahmanen verfluchte Hülsenfrucht, Dolichos Catjang Lin. (रजमाय) ÇABDĀK. bei WILS. ०सत् ÇKDR. nach ders. Aut.

द्विजश्रेष्ठ (द्विज + श्रेष्ठ) m. der Beste unter den Zweimalgeborenen, ein Brahman R. 3, 53, 22.

द्विजसत्तम (द्विज + सत्तम) m. dass. M. 1, 33. N. 12, 56. MBH. 5, 7136.

द्विजसेवक (द्विज + से^०) m. ein Diener der drei oberen Kasten, ein Çûdra ÇABDĀK. im ÇKDR. — Vgl. द्विजापासक.

द्विजस्नेह (द्विज + स्नेह) m. der Liebling der Brahmanen, N. der Butea frondosa NIGH. PR.

द्विजो (द्वि + जा) adj. zweimal —, doppelt geboren: द्विजा शकं प्रथमजा शूनस्य RV. 10, 61, 19. — Vgl. द्विज.

द्विजाग्र्य (द्विज + अग्र्य) m. der an der Spitze der Zweimalgeborenen Stehende, ein Brahman M. 3, 35, 74. 183. 11, 3.

द्विजाङ्गिका f. von und gleich द्विजाङ्गी NIGH. PR.

द्विजाङ्गी (द्विज + अङ्ग) f. eine best. Pflanze, = कटुका RĪGĀN. im ÇKDR.

द्विजाति (द्वि + जाति) adj. zwei Geburten habend: 1) Bez. der drei oberen Kasten, insbes. des Brahmanen AK. 2, 7, 3. H. 812. an. 3, 267. MED. 1. 114. ब्राह्मणाः क्षत्रियो वैश्यस्त्रयो वर्णा द्विजातयः । चतुर्थ एकजातिस्तु शूद्रः M. 10, 4. 11, 150. JĀGĀN. 3, 255. HIT. I, 101. जन्मना जायते शूद्रः संस्कारैर्द्विज उच्यते Cit. bei MALLIN. zu KIR. 1, 39. एतान्द्विजातयो देशान्संश्रये-रन्प्रयत्नतः । शूद्रस्तु यस्मिन्कस्मिन्वा निवसेद्द्विजातयः ॥ M. 2, 24. 3, 15. N. 17, 45. R. 1, 89, 11. 65, 5. KUMĀRAS. 5, 40. 74. PRAB. 78, 3. BHĪG. P. 6, 11, 15. — 2) m. Vogel H. an. MED. — Vgl. द्विज, द्विजन्मन्.

द्विजातिमुख्य (द्वि^० + मुख^०) m. der Beste unter denen die eine doppelte